

Nattergalen

- Skrevet af Morten Ihle

Alle kender den, og mange har hørt den, men kun de færreste har set den. Den er lille og uanselig, 16 cm lang og 25-30 gram tung. Og med diskrete mørke brune farver på oversiden og en lysere brun grå farve på undersiden, gør den ikke meget for at blive set i krattet, hvor den færdes.

Alligevel er den verdensberømt og udødeliggjort i H. C. Andersens eventyr "Nattergalen", hvor den med sin smukke sang underholder selveste kejseren af Kina.

Foto: Aage Matthiesen

I spurvefuglenes store orden hører den til slægten Luscinia, der med 11 arter er udbredt i Eurasien og regnes for at tilhøre fluesnapper-familien.

Den er udbredt i det østlige Europa og det vestlige Asien. Danmark udgør dens grænse mod vest og den sydlige halvdel af Finland grænsen mod nord. Syd for Danmark og i vest Europa lever den nærtstående art sydlig nattergal.

Nattergalen er en langdistance trækker og overvintrer i tropisk Øst Afrika. Når de i september trækker mod syd, stopper de op lidt nord for ækvator. Her bliver de indtil omkring årsskiftet, hvorefter de trækker ned syd for ækvator, hvor regntiden nu har sat gang i flora og fauna og dermed også insekterne, som udgør dens foretrukne føde.

Midt i maj vender den tilbage til ynglepladserne i Danmark, og i de næste 6 uger indtil Sankt Hans opfostres et kuld unger. Reden anbringes helt nede ved jorden og består af vissent græs og løv. De 4-6 olivenfarvede æg ruges i 13 dage, og ungerne fodres i 12 dage.

Nattergalens foretrukne biotop er krat og bevoksninger i fugtige lavninger og nær ved vandløb og vandhuller. Her vokser flere arter af pil, dunbirk, rødel og andre vækster som foretrækker fugtig bund og tilgroede moser. Den undgår højstammet og tæt skov. Føden er insekter larver og edderkopper. Uden for yngletiden tages også bær.

Straks ankommet fra vinterkvarteret starter hannen med at synge for at tiltrække en mage. Dens sang består af varierende triller og snerrende lyde, hvor især nogle kraftige tjok tjok tjok kan høres på lang afstand. Den kan høres hele døgnet men er tydeligst om aftenen og natten, hvor de fleste andre fugle holder sig i ro.

Foto: Aage Matthiesen

Jeg voksede op i 1960'erne på en landejendom, som lå i morænebakkerne nord for Flensborg Fjord mellem Kollund og Sønderhav. Her kunne nattergalene høres på mit loftsværelse hele natten igennem, og igen på cykelturen til skolen i Kollund, hvor jeg passerede en tilgroet mose. Her stod jeg engang bare 5 meter fra en syngende nattergal.

Jeg har senere erfaret, at i denne periode var nattergalene i fremgang i DK og i 1975 begyndte DOF med årlige punkttællinger af de almindelige danske ynglefugle.

Ud fra disse tællinger skønnes det at bestanden af nattergale toppede i 1980'erne med 100.000 par. Herefter gik bestanden ned til 20.000 par i 2015.

Når Danmark ligger i udkanten af nattergalens udbredelsesområde, er det også naturligt at klimaændringer og andre påvirkninger af landskabet slår mest igennem her, og bestanden forventes da også at dale yderligere i de kommende år.

Vi kan håbe på at udtagelse af lavbundsarealer og genskabelse af bevoksninger på disse vil kunne skabe nogle biotoper, der vil gøre det muligt også at høre syngende nattergale i fremtidens Danmark.